

Nr 281.

Af herr **Widén**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring i 16 § mom. b) riksdagsordningen.*

Mot affattningen af det i § 16 riksdagsordningen förekommande stadgande om fattigvård såsom uteslutningsgrund för åtnjutande af valrätt hafva upprepade gånger framställts allvarliga erinringar.

Till en början är stadgandet med sin nuvarande lydelse svårt att tolka. Därigenom att lagen för uteslutning från valrätt fordrar, att någon »häftar» för understöd, är förlusten af valrätten alltså beroende på att det existerar ett skuldförhållande. Där detta icke äger rum, skall valrätt oaktadt fattigvård fortfarande existera. Detta ställer sig nu olika, om en person för egen del erhållit fattigvård eller om han häftar för understöd i sin egenskap af försörjningsskyldig. I det förra fallet existerar ersättningsskyldighet i allmänhet för *all* fattigvård; i det senare endast för fattigvård enligt 1 § i fattigvårdsförordningen. Redan spörsmålet, när någon erhållit fattigvård för egen del är icke så lätt att i alla fall afgöra, såsom då understödet gifves åt familjen i sin helhet. Men än vanskeligare att afgöra är, när betalningsskyldig enligt fattigvårdsförordningen åligger någon såsom försörjningsskyldighet. Man behöfver blott studera den kommentar rörande tolkningen af 16 § riksdagsordningen, som utgifvits af framlidna kammarrättsrådet Bodin, för att finna, hvilka svårigheter här föreligga, och till hvilka oegentligheter detta kan leda.

Vidare skall fattigvården vara meddelad af »fattigvårdssamhälle». Af stadgandets motivering framgår, att härmed afsetts att utesluta understöd genom enskild välgörenhet. Uttrycket kan dock anses utesluta äfven understöd från andra kommunala myndigheter än fattigvårdsstyrelsen, resp. kommunalnämnden. Hur är det med vård å lasarett eller å hospital? Här bekostas vården af landsting eller staten och ersättes för den, som ej själf kan betala, af fattigvårdssamhället, där ej denna

anordning såsom i Stockholm m. fl. städer bortfaller hvad lasarettsvården angår, däriigenom att kommun och landstingsområde sammanfalla. I regel torde sjukvård, som här sägs, blifva att anse såsom fattigvård enligt 1 § och alltså diskvalificera för valrätt. Frågan blir dock mera invecklad, om i en stad, som ej deltagar i landsting, ersättning för lasarettsvården ej utgår af fattigvården utan bestrides direkt af kommunens medel. Likaså blir det mera osäkert, huru det förhåller sig med epidemisjukvård, som bekostas af hälsovårdsnämnd; ersättes denna af fattigvårdsstyrelsen, torde den diskvalificera, åtminstone praktiskt taget, för valrätt, eljest icke. — Ovisst kan ock vara, huru det förhåller sig för de fall, då enligt gällande lasarettstadga, vård å lasarett skall åtnjutas kostnadsfritt, såsom till veneriskt sjuka eller medellösa sjuka, som tillhöra främmande lasarettstrikt.

Af här behandlade stadgandes formulering blir ock en följd, att t. ex. för lappbefolkningen valrätt skulle existera för *alla*, som fylla betingelsen under punkt a) i § 16 riksdagsordningen — inom parentes må anmärkas, att man uppenbarligen ej alls tänkt på hur valrätten skulle ställa sig för lapparna. Där dessas fattigvård besörjes helt och hållet af staten, skulle valrätt enligt lagens ordalydelse få åtnjutas äfven af de egentliga fattighjonerna.

Af skuldförhållandet följer ytterligare, att om fattigvårdssamhället åtnjuter likvid, så bortfaller diskvalifikationen. Således äfven, synes det, för det fall, att fattigvårdssamhället t. ex. enligt 31 § fattigvårdsförordningen erhåller ersättning af staten. Kan då fattigvårdsstyrelsen med bindande verkan efterskänka fattigvårdssamhällets fordran? Detta torde vara högst tvifvelaktigt; åtminstone huruvida det medför verkan att borttaga diskvalifikationen för valrätten. Det vore då lätt att sätta stadgandet helt och hållet ur kraft inom en kommun. Kan ett sådant efterskänkande ske af fattigvårdssamhället själf genom dess beslutande myndighet? Äfven detta torde vara ovisst, om än det vill synas som om samhället ej borde vara betaget en sådan makt.

Jämväl andra svårigheter möta; t. ex. svårigheten att i vissa fall afgöra tidpunkten, när fattigvård meddelats, hvilket är af vikt, då här gäller allenast fattigvård, som tilldelats någon under löpande eller sistförflutna kalenderåret.

Nästan på hvarje punkt möta tvifvelaktiga fall, som fattigvårdsmyndigheterna och de myndigheter, som hafva att pröfva anmärkningar mot röstlängden, skola få svårt att bedöma. I praktiken har också bedömandet, såvidt tillgängliga upplysningar gifva vid handen, skett mycket

olika. Det troliga är väl, att på de flesta håll fattigvårdsstyrelserna uppgifvit såsom häftande för fattigvård alla, som i någon som helst form åtnjutit fattigvård, vare sig för egen del eller för sina anhöriga, och utan afseende om fattigvården varit enligt 1 § eller icke. Härigenom och då de myndigheter som haft befattning med röstlängdernas upprättande, icke haft möjlighet att kontrollera uppgifterna, hafva sannolikt många flera stupat på denna diskvalifikation än rätteligen bort ske. Särskildt för vissa kommuner har det uppgifvits, att antalet på denna grund från rösträtt uteslutna varit oväntadt stort. I hvarje fall har stadgandets praktiska verkan, allt efter fattigvårdsmyndigheternas olika uppfattningar och skiftande noggrannhet, blifvit i högsta grad ojämn.

Det torde väl icke komma i fråga att helt utesluta alla bestämmelser om åtnjuten fattigvård, såsom diskvalifikation för politisk rösträtt. Men en ändring af de nu hos oss gällande är, såsom af det ofvanstående framgår, högeligen af nöden redan ur synpunkten af de svårigheter, deras tillämpning erbjuder. Men deras praktiska konsekvenser, äfven om de rätt tillämpades, kunna icke anses tillfredsställande. Vår tids ekonomiska förhållanden äro ej sådana, att det kan såsom någon allmän regel läggas den obemedlade till last, att han vid inträffade ogynnsamma omständigheter ej kan reda sig utan samhällets hjälp eller, sedan denna lämnats, på en kort tid vara i stånd att återbetala hjälpen. I all synnerhet gäller detta vid sjukdomsfall, hvilka särdeles om de äro af någon varaktighet, måste rubba lönarbetarens ekonomi. Därigenom vållas ej blott oförutsedda direkta utgifter utan familjen går äfven miste om de inkomster, som eljest skulle räcka till dess bärgning. Men med den närvarande affattningen är det just vid sjukdom allra säkrast att understöd, som lämnas genom fattigvården, diskvalificerar till valrätt, då det däremot icke är sagdt att själföfvalladt fattigvårdsbehof alltid gör det.

Likaså vid arbetslöshet kan den gällande bestämmelsen verka synnerligen obilligt. Visserligen torde i många fall vid t. ex. mannens arbetslöshet, fattigvård till familjen icke blifva fattigvård enligt 1 §, såsom då hustrun är frisk och arbetsför, och följaktligen ej diskvalificera för valrätt. Men i de fall, då så ej är händelsen, blifver det en obillighet att understödet skall diskvalificera. I dessa fall blifver också gränsen mången gång godtycklig, beroende på om nödhjälpen lämnas genom fattigvårdsstyrelsen eller i annan form.

För ett afgörande, huru vidt den ifrågavarande diskvalifikationsgrunden bör sträcka sig, är det af intresse att se huru detta skett i en del andra länder. Här är icke utrymme för någon vidlyftigare under-

sökning i detta stycke. Blott en erinran huru det skett i Danmark och Tyskland. I det förra landet, där den egentliga fattigvården i allmänhet är förenad med mera vidtgående verkningar än hos oss, har man förklarat att vissa former af offentligt understöd ej skola betraktas såsom fattigvård, hvarigenom man också uteslutit deras inverkan på den kommunala och politiska rösträtten. Sådana former äro: kostnader för uppfostran, underhåll och vård af blinda, döfstumma, idioter, sinnessjuka, epileptiska, vanföra, lemlästade, skrofulösa och lupus-patienter, så vitt de understödda äro intagna i statens eller en af staten erkänd anstalt eller af en dylik anstalt utackorderats under anstaltens fortfarande tillsyn. Vidare för vård af veneriskt sjuka och af epidemiska sjukdomar angripna. Understöd åt fabriksarbeterskor, som födt barn, under de fyra första veckorna efter nedkomsten, ålderdomsunderstöd enligt lagen därom och vissa andra liknande fall af understöd. Ytterligare utsträckning af dessa undantag är föreslagen, så att massan af undantag nära nog uteslänges regeln.

I Tyskland skall enligt lag den 15 mars 1909 en del former af fattigunderstöd icke anses såsom sådant, när det gäller vissa offentliga rättigheter. Dessa former äro 1) understöd vid sjukdom, 2) anstaltsvård för kroppslig eller andlig svaghet åt anhörig, 3) understöd för skydds- uppfostran åt ungdom eller för uppfostran eller utbildning i yrke, 4) understöd af andra slag, lämnade vid enstaka tillfällen för afhjälpan af tillfällig nöd, samt 5) understöd, som återbetalats.

Förslag hafva ej heller hos oss saknats att formulera stadgandet om fattigvårds inflytande på valrätten till Riksdagen på annat sätt, än som skett; detta både i samband med propositionerna i ämnet och sedermera.

Redan uti rösträttspropositionen till 1904 års riksdag fanns det stadgande, som numera ingår i riksdagsordningen. Såsom motiv för fattigvårdens diskvalificerande inverkan åberopades exemplet från andra länder, där en bestämmelse i dylikt syfte förefanns; för öfrigt var det i hufvudsak tiden, under hvilken fattigvården skulle verka diskvalificerande, som upptogs till behandling, hvarjämte fastslogs att hänsyn endast borde tagas till »sådant understöd, som lämnats af fattigvårdssamhälle och ej till understöd, som genom enskild välgörenhet må hafva kommit någon till del». Uti den motion, som i anledning af propositionen afgafs af Hjalmar Branting m. fl. (nr 203) föreslogs till propositionens stadgande i förevarande del följande tillägg: »dock att tillfälligt understöd, som lämnats på grund af sjukdom eller oförvållad arbetslöshet, icke

medför valrättens förlust». I motiveringen till detta förslag anfördes, att det väl borde medgifvas att den, som för sig och de sina vore hänvisad till understöd från fattigvården knappt kunde antagas äga den själfständighet, som vid rösträttens utöfvande vore önskvärd, men att propositionens formulering syntes alltför kategoriskt, då det ej vore rimligt att t. ex. den, som på grund af sjukdom måste taga i anspråk kommunal hjälp till sjukhusvård eller en familjeförsörjare, hvars barn fått något understöd under faderns oförvållade arbetslöshet, härför borde beröfvas sin medborgerliga rätt. — En annan formulering af stadgandet föreslogs i två andra motioner däraf den ena af Karl Staaff m. fl. (nr 233) nämligen att punkt b) skulle erhålla följande lydelse: »den, som på grund af gällande föreskrifter angående fattigvården står under fattigvårdsstyrelsens målsmans- eller husbonderätt». I motiveringen anförde motionärerna, att de visserligen vore fullt ense med regeringen därom, att ett undantag borde göras med hänsyn till understödstagares valrätt, men de ansågo att med propositionens formulering undantaget skulle komma att träffa personer, hvilka ej rättvisligen borde falla därunder. Hänsyn komme ej att tagas till om understödet varit alldeles tillfälligt eller någon verklig försummelse kunde läggas personen i fråga till last. Såsom exempel anfördes att fadern kunde beröfvas rösträtt därigenom att hans barn erhållit kläder eller bespisning eller därigenom att ett vansinnigt eller sjukt barn vårdades å hospital eller sanatorium; allt efter kommunens sätt att bokföra dessa understöd, skulle fadern blifva dess gäldenär. Vidare framhölls, att hustrun kunde i mannens frånvaro begära fattigvård för sig och familjen, ehuru mannen hemsände tillräckligt. Genom det af motionärerna föreslagna stadgandet skulle man precisera villkoret så långt möjligt vore och därigenom förebygga många trakasserier; om i några fall skulle kunna påvisas, att med denna begränsning en eller annan som bort falla under undantaget, ej gör det, vore detta af underordnad betydelse i jämförelse med den fördelen att en stor mängd fall, hvilka säkerligen ej borde komma in under undantaget, med otvetydig klarhet blifvit uteslutna därifrån.

Andra kammaren antog stadgandet i den lydelse, som innefattas i denna motion, under det Första kammaren biföll Kungl. Maj:ts förslag.

Propositionen till 1905 års riksdag upptog ifrågavarande stadgande med samma formulering. Vid ärendets anmälade i statsrådet anmärkte chefen för justitiedepartementet gent emot den af Andra kammaren beslutade formuleringen, att det ej var lämpligt att bygga valrätten på en i förordningen om fattigvården intagen detaljbestämmelse, som jämförelse-

vis lätt kunde blifva ändrad. Vidare framhöll han, att husbondeväldets inträde i visst fall vore beroende af att nöd, som måst afhjälpas, förorsakats af försörjarens lättja och liknöjdhet, men detta förelåg i regel blott som ett påstående, ej såsom ett faktum, hvilket vid röstlängdens uppläggande kunde tagas för godt; endast efter behörig anmälan hos K. Bfhde samt vid hållna förhör kunde den åberopade lättjan och liknöjdheten ådagaläggas. Husbondeväldet fortfor i detta fall till dess fattigvårdskostnaden guldits och personen skulle äfven om han sedermera ordentligt försörjde hustru och barn, med den nämnda formuleringen alltjämt vara förlustig sin rösträtt. Å andra sidan kunde genom en dylik formulering den som eljest stode under målsmans- eller husbonderätt förskaffa sig rösträtt genom att en kort tid före röstlängdens upprättande undanbedja sig fattigvården, för att några dagar därefter åter påkalla hjälp. Departementschefen framhöll vidare, att dessa erinringar ej i lika hög grad träffade propositionens ordalag; väl kunde det i särskilda fall, där sjukdom eller andra olyckor vållat, att fattigunderstöd behöft mottagas, vara hårdt att familjefadern därigenom skulle förlora sin rösträtt, men denna hårdhet framträdde ej starkare för en understödstagare än för den, som ej kunnat betala sina skatter eller kommit i konkurstillstånd. I afseende å betydelsen af uttrycket »häftar för understöd» anmärkte departementschefen, att då i förordningen om fattigvården stadgades återbetalningsskyldighet endast beträffande understöd, som någon själf mottagit eller som enligt förordningens 1 § tilldelats hans hustru eller minderåriga barn, annat fattigunderstöd ej kunde med detta uttryck afses, så t. ex. ej understöd till fattigt barn i skolåldern; den af Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen af ifrågavarande bestämmelse förutsatte således för sin tillämplighet ett enkelt jämförelsevis lätt utredt förhållande och torde icke i tillämpningen erbjuda några större svårigheter.

Vid framläggande af 1906 års förslag anförde statsministern till statsrådsprotokollet:

»Mot formuleringen af den inskränkning i valrätten, som träffar *understödstagare*, hafva vissa anmärkningar gjorts, och jag kan icke bestrida, att vissa betänkligheter vidlåda denna formulering. Emellertid håller jag före, att någon förbättring härutinnan näppeligen kan åstadkommas. Hvilken form man än gifver åt ifrågavarande bestämmelser, kvarstå alltid vanskligheter, som äro oupplösligt förknippade med uppgiften att i ett grundlagsstadgande sammanfatta de mångskiftande förhållanden, som af fattigvårdslagstiftningen beröras.»

Äfven nu gjordes i motionsväg framställning om ändringar uti ifrågavarande stadgande. Herr Branting upprepade sitt förslag från föregående år — herr Lindhagen m. fl. föreslogo, att förlusten skulle afse endast sådana understödstagare, som stodo under fattigvårdsstyrelsens målsmanskap, då detta i tillämpningen väsentligen omfattade ett verkligt omyndighetstillstånd; bland dessa befunno sig visserligen äfven »oförvitliga personer», hvilka intagits på kommunala försörjningshem eller dylika inrättningar, och mot dem beginges genom stadgandet en viss orättvisa, men kanske intogo de, såsom sakerna voro ordnade, en särdeles osjälfständig ställning.

Konstitutionsutskottet fann giltiga skäl ej vara anförda för någotdera förslaget (samt framhöll i anledning af hr Brantings m. fl. förslag, att understödet naturligen måste förutsättas vara af sådan art, att fattigvårdssamhället kunde anse sig berättigadt att återkräfvat detsamma.)

Då 1907 det sedermera antagna rösträttsförslaget framlades och behandlades, gjordes från ett par håll yrkande, att från rösträtt skulle uteslutas allenast de, som stodo under förmynderskap eller fattigvårdsstyrelsens målsmansrätt.

Vid 1911 års riksdag framställdes yrkanden om ändring af § 16 b) riksdagsordningen därhän, att fattigvård ej skulle medföra förlust af politisk rösträtt för andra än dem, som stodo under fattigvårdsstyrelsens målsmansrätt. Konstitutionsutskottet hemställde om afslag å yrkandet, hvilket bifölls af Första kammaren, hvaremot Andra kammaren biföll en inom utskottet afgifven reservation, däri föreslogs skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t efter verkställd utredning ville låta utarbета förslag till sådan ändring i nämnda stadgande, att röstberättigad icke måtte uteslutas från rösträtt på den grund, att han för sig, hustru eller minderårigt barn, erhållit sjukvård på allmän bekostnad.

Då man skall närmare angifva, huru den ifrågavarande bestämmelsen bör affattas, synes man böra utgå från grunden till att en sådan diskvalifikation öfverhufvud taget ansetts böra föreskrivas. Denna grund kan ej gärna sökas i något skuldförhållande till fattigvårdssamhället; att ett sådant förhållande skulle göra en person olämplig att utöfva politisk rösträtt, lärer ej kunna med fog påstås. Grunden måste vara att personen i fråga kommer i en så osjälfständig och beroende ställning, att valrätten icke bör åt honom anförtros, liksom den ej ansetts kunna anförtros åt den, som står under förmynderskap eller är i konkurstillstånd. En sådan ställning torde emellertid icke den kunna anses intaga,

som allenast råkat i skuld till fattigvården för understöd, som lämnats åt anhöriga, för hvilka han är försörjningspliktig.

Man kunde tilläfsventyrs här gå den vägen att, efter de ofvan anförda utländska förebilderna, utesluta vissa former af understöd från att diskvalificera. Men äfven på detta sätt blefve gränserna i allt fall sväfvande och fall kunde med lätthet snart uppstå, som icke komme under undantagen men med samma fog som andra borde undantagas. Man vore då, för att ej göra sig skyldig till obillighet eller orättvisa, hänvisad att utvidga kretsen af undantag. Mot anlitan- de af en sådan utväg möta därför afsevärda betänkligheter.

Vill man närmare undersöka i hvilka fall en sådan beroende och osjälfständig ställning som nyss antyddes på grund af åtnjuten fattigvård är för handen, torde detta befinnas vara fallet endast då någon för egen räkning åtnjuter fattigvård på ett mera stadigvarande sätt. I vår nu gällande fattigvårdslag motsvaras detta af de fall, då någon på grund af åtnjuten fattigvård står under fattigvårdsstyrelsens *målsmanskap*. Emellertid är det, såsom vid frågans föregående behandling påpekats, utan tvifvel mindre lämpligt att härvidlag hänföra sig till en term, som förekommer utanför grundlagstiftningen och som kan till sin betydelse omformas oberoende af denna lagstiftning, ja helt och hållet borttagas. I själfva verket är ett dylikt borttagande allvarligt ifrågasatt (så i de grundlinjer till en fattigvårdslagstiftning, som uppgjorts af föreningen C. S. A:s fattigvårdskommitté).

Men däremot synes det icke möta några betänkligheter att i stället direkt uttala hvad som enligt den gällande lagstiftningen betingar målsmanskapet. Diskvalifikationen skulle alltså inträda då någon åtnjuter full fattigförsörjning, som ej är tillfällig. Huruvida den åtnjutes af kommun eller stat kunde därvid vara likgiltigt; och torde i detta sammanhang vara så mycket mindre nödigt att afgöra, som det ju är ifrågasatt att staten skall påtaga sig ansvaret för fattigvården i vida större omfattning än nu är fallet.

Visserligen kan mot en sådan formulering anmärkas, att uttrycket »full försörjning» kan bli föremål för olika tydning; i många fall torde äfven verkliga fattighjon själfva bestå sig något, t. ex. bostad eller något kläder, eller få något bidrag från annat håll. Men det må häremot erinras, att denna bestämmelse är gammal och häfdvunnen inom vår fattigvårdslagstiftning; den har af fattigvårdsmyndigheterna under mycket lång tid tillämpats, utan att några svårigheter yppat sig. Och den har dessutom åtminstone det gifna företrädet i förhållande till den nu gäll-

ande, att den tvekan, hvartill den kunde gifva anledning, icke gärna kan tänkas föranleda till skärpning utan till lindring i tillämpningen.

En annan erinran, som kunde göras mot nyss antydda sätt att affatta ifrågavarande bestämmelse, är att därigenom från valrätt icke utestängas sådana familjeförsörjare, som genom lättja eller liknöjdhet ådraga sin hustru eller sina barn sådan nöd, att fattigvård måste lämnas dem. I viss mån drabbar dock denna anmärkning äfven den nu gällande bestämmelsen, under hvilken de försumliga familjeförsörjarne i många fall icke komma. Men för öfrigt lärer just för dessa förlusten af valrätt knappast vara en synnerligen kännbar påföljd. Mot deras försumlighet bör ingripas med andra och i detta fall skarpare vapen. Försumligheten hos dessa är, vare sig man låter därpå följa straff såsom enligt en del utländska lagstiftningar eller annan påföljd såsom tvångsarbete eller dylikt, närmast att likställa med brott, hvilka ju icke i regel diskvalificera för valrätt. I hvarje fall böra diskvalifikationsbestämmelserna för den politiska valrätten icke användas för att tjäna för deras ändamål främmande, om än så lofvärda syften.

Ett särskildt skäl att nu upptaga denna fråga, ligger däruti att fattigvårdslagstiftningen för närvarande är föremål för omarbetning. Det vore för denna omarbetning förmånligt, att sammanhanget mellan fattigvården och den politiska rösträtten, då detta sammanhang ej kan helt borttagas, vore lagdt efter enklare linjer än nu är fallet. Visserligen kan det ej vara afsedt, att stadgandet om valrätten skall inverka på fattigvården och dess handhafvande. Men det är alldeles tydligt att, så som detta sammanhang nu föreligger, ett sådant inflytande icke kan undgås. Stadgandena om fattigvårdens former måste, så länge ersättningsskyldigheten för fattigvården spelar den stora roll för den politiska rösträtten som för närvarande, röna stark inverkan häraf. Likaså frågan om fattigvårdsstyrelsens rätt gentemot dem som åtnjuta understöd och särskildt mot familjeförsörjare. Uppenbart är ock, att handhafvandet af fattigvården skall röna en stark inverkan, då äfven ett tillfälligt understöd till hustru och barn diskvalificerar, så snart det utgår efter 1 §.

I afseende å den praktiska betydelse af denna diskvalifikationsgrund, sådan den nu är formulerad, må i detta sammanhang äfven anmärkas, att den med de nuvarande lagstiftningsförhållandena ställer sig ojämförligt mycket förmånligare för ogifta barnafäder än för gifta. Och dock finnes väl intet som helst skäl, allraminst i vårt land med dess ringa och sjunkande äktenskapsfrekvens, att särskildt gynna de förstnämnda.

Ett ytterligare skäl att nu ånyo upptaga detta spörsmål är frågan om kvinnans rösträtt. Det blir med hänsyn härtill än mindre lämpligt att bibehålla formuleringen »häftar för understöd». Det torde nämligen vara synnerligen tveksamt hvad detta uttryck i fråga om hustru skall anses innebära.

Af hvad här ofvan utvecklats framgår, att jag anser § 16 mom. b) i riksdagsordningen böra erhålla sådan affattning, att från valrätt uteslutes allenast den, som af den allmänna fattigvården åtnjuter full försörjning, som ej är tillfällig, eller med andra ord den, som för egen del åtnjuter stadigvarande fattigvård.

Det torde emellertid icke vara skäl att nu föreslå en bestämd formulering. Då en förändring i allt fall ej kan bli gällande förr än 1915, synes allt skäl att låta ämnet och i all synnerhet den lämpliga affattningen af stadgandet i fråga bli föremål för vidare undersökning genom Kungl. Maj:t. Måhända kunna äfven andra utvägar därvid befinnas lämpliga, än den af mig antydda.

Jag får alltså hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till sådan ändring i § 16 mom. b) riksdagsordningen, att från valrätt uteslutes allenast den, som af den allmänna fattigvården åtnjuter full försörjning, som ej är tillfällig.

Skulle konstitutionsutskottet finna, att en mera tillfredsställande begränsning af den i sagda lagrum stadgade uteslutningsgrund för valrätt än som nu är stadgad kan och bör vinnas på annat sätt än den nyss antydda, behagade utskottet därom afgifva förslag.

Stockholm den 12 april 1912.

Johan Widén.